

ПРОФЕСІЙНА ЕТИКА ТА ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ АДВОКАТІВ

Яценко О.Л.

викладач циклової комісії правових дисциплін

Миколаївського юридичного коледжу

Національного університету «Одеська юридична академія»

ДИСЦИПЛІНАРНІ СТЫГНЕННЯ ЩОДО АДВОКАТІВ: ПОШУК ШЛЯХІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА

Стаття 1 Конституції України визначає нашу державу як правову. Однією з основних ознак правової держави є реальне забезпечення прав людини. Вважаємо, що для повноти захисту прав людини та представництва її інтересів у правовому полі, окрім відповідних державних органів, необхідне функціонування недержавної, незалежної професійної інституції. Таким утворенням є адвокатура. Проте, досягнення головної мети існування інституту адвокатури – захист прав людини – можливе виключно за умови сумлінного ставлення адвокатів до своєї роботи та постійного підвищення професійної компетентності. А з метою контролю за якістю роботи адвоката, попередження та припинення недобросовісного виконання професійних обов'язків запроваджено інститут дисциплінарної відповідальності адвоката.

Питання правового статусу та ролі адвокатури в громадянському суспільстві висвітлювали у своїх працях зарубіжні та вітчизняні науковці, зокрема: О. Бойков, Т. Варфоломеева, Є. Васьковський, М. Видря, О. Воронов, О. Галоганов, І. Гловацький, С. Гончаренко, О. Деханов, А. Козьмініх, А. Кучерена, С. Лібанова, Р. Мельніченко, С. Сафулько, Ю. Стецовський, О. Святоцький, Л. Тацій, П. Хотенець, Д. Фіолевський, І. Яртіх, О. Яновська та ін.

Поняття, умови, порядок, особливості дисциплінарної відповідальності адвокатів певною мірою розглянуто в працях Т. Вільчик, Т. Варфоломеевої, В. Заборовського, В. Калітвіна, М. Смоленського та ін. Проте, особливу увагу необхідно приділити удосконаленню механізму притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності та самих заходів дисциплінарного стягнення для забезпечення ефективності покарання та реалізацію превентивної мети. Це можливо зробити базуючись на позитивному досвіді інших країн, що відзначаються високим ступенем розвинутості правової системи та високим рівнем правосвідомості громадян.

Поняття, види дисциплінарного стягнення та порядок його застосування для працівників передбачено Кодексом законів про працю. Відповідно до ст.147 Кодексу законів про працю за порушення трудової дисципліни до працівника може бути застосовано тільки один з таких заходів стягнення: 1) догана; 2) звільнення. Законодавством, статутами і положеннями про дисципліну можуть бути передбачені для окремих категорій працівників й інші дисциплінарні стягнення (Кодекс законів про працю України: Закон від 10.12.1971 № 322-VIII/ Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/322-08/paran841#n841>). Проте враховуючи, що діяльність адвоката регулюється спеціальним законодавством, дія законодавства про працю щодо дисциплінарної відповідальності на адвокатів не поширюється. Однією з гарантій адвокатської діяльності відповідно до п.17 ч.1 ст.23 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» є особливий порядок дисциплінарного провадження стосовно адвоката.

На відміну від порядку застосування дисциплінарного стягнення до працівника, дисциплінарне провадження стосовно адвоката здійснюється кваліфікаційно-дисциплінарною комісією адвокатури за адресою робочого місця адвоката, зазначеною в Єдиному реєстрі адвокатів України (Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон від 05.07.2012 № 5076-VI/ Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/paran300#n300>). За законодавством України притягнути адвоката до дисциплінарної відповідальності можливо за порушення вимог несумісності; порушення присяги адвоката України; порушення правил адвокатської етики; розголошення адвокатської таємниці або вчинення дій, що призвели до її розголошення; невиконання або неналежне виконання своїх

професійних обов'язків; невиконання рішень органів адвокатського самоврядування; та за порушення інших обов'язків адвоката, передбачених законом.

Що стосується таких підстав накладення дисциплінарних стягнень, як порушення правил адвокатської етики та розголошення адвокатської таємниці, то вони є поширеними і в інших державах. Згідно з Федеральним законом у Федеративній республіці Німеччина про адвокатуру, адвокат зобов'язаний сумлінно виконувати професійні обов'язки. Він повинен бути гідним поваги і довіри, яких вимагає становище адвоката, і поза своєю професією. Якщо адвокат, до якого звернулися за юридичною допомогою, відмовився від її надання, він має негайно пояснити причини цього і відшкодувати шкоду, завдану клієнту внаслідок затримання такого пояснення з вини адвоката [5, с. 100].

За вчинення дисциплінарного проступку до адвоката в Україні може бути застосовано одне з таких дисциплінарних стягнень: 1) попередження; 2) зупинення права на заняття адвокатською діяльністю на строк від одного місяця до одного року; 3) для адвокатів України - позбавлення права на заняття адвокатською діяльністю з наступним виключенням з Єдиного реєстру адвокатів України, а для адвокатів іноземних держав - виключення з Єдиного реєстру адвокатів України (Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон від 05.07.2012 № 5076-VI/ Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/5076-17/paran300#n300>).

Цікаво порівняти міру відповідальності адвокатів зарубіжних країн. У Франції адвокат відповідає за дії, пов'язані з виконанням професійних обов'язків. Насамперед, це цивільно-правова відповідальність за неналежне виконання своїх обов'язків під час надання консультацій, підготовки документів, виконання будь-яких спеціальних дій, дозволених законом, або у разі помилкової оцінки суті справи, порушення її провадження. Передбачено наступні дисциплінарні стягнення: догана, тимчасове (до трьох років) усунення від роботи, виключення зі списків адвокатів (Сопільник Л. Загальні принципи діяльності адвокатів/ Л. Сопільник, М. Микитюк, Р. Заяць – Електронний ресурс. - Режим доступу: file:///C:/Users/user/Downloads/Nzclubp_2010_5_28.pdf). За законодавством України, догана, як вид дисциплінарного стягнення застосовується до працівників за порушення трудової дисципліни за нормами Кодексу законів про працю України та не входить до вичерпного переліку дисциплінарних стягнень щодо адвоката, визначених у ст. 35 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність». Разом з тим, вітчизняним законодавством передбачено такий вид дисциплінарного стягнення, що може бути застосоване до адвоката, як попередження, що, по суті, виступає аналогом догани. Вважаємо за доцільне, з метою надання можливості врахування під час обрання виду дисциплінарного стягнення вини адвоката, тяжкості наслідків та ступеня суспільної небезпечності та застосування співрозмірного заходу відповідальності, врахувати досвід Франції, та збільшити зупинення права на заняття адвокатською діяльністю до трьох років.

Також, заслуговує на увагу положення німецького законодавства. Зокрема, у Федеративній Республіці Німеччина до адвокатів можуть застосовуватися такі стягнення: попередження, догана, штраф, заборона працювати представником або захисником у певних інстанціях правосуддя від одного до п'яти років, виключення з адвокатури (Сопільник Л. Загальні принципи діяльності адвокатів/ Л. Сопільник, М. Микитюк, Р. Заяць – Електронний ресурс. - Режим доступу: file:///C:/Users/user/Downloads/Nzclubp_2010_5_28.pdf). До видів дисциплінарних стягнень за Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», на думку автора, доцільно включити ще один вид стягнень: заборона здійснювати захист прав, свобод і законних інтересів підозрюваного, обвинуваченого, підсудного, засудженого, виправданого, особи, стосовно якої передбачається застосування примусових заходів медичного чи виховного характеру або вирішується питання про їх застосування у кримінальному провадженні, особи, стосовно якої розглядається питання про видачу іноземній державі (екстрадицію) до 2 років. Оскільки, здійснення захисту вимагає від адвоката високого рівня професіоналізму, відповідальності, усвідомлення значення належного виконання своїх обов'язків для долі людини та рівня законності в суспільстві в цілому.

Поширеною практикою європейських країн є застосування до адвокатів штрафу, як виду дисциплінарного стягнення. Так, штраф застосовується до адвокатів, за неналежну діяльність у

Великій Британії, Сполучених Штатах Америки, Федеративній республіці Німеччина та ін. країнах. За законодавством Австрії до адвоката може застосовуватися штраф на суму до 45 тис. євро (Вільчик Т.Б. Дисциплінарна відповідальність адвокатів в країнах ЄС та в Україні / Т.Б. Вільчик // Форум права.– 2015. – № 4. – С.38–44). Питання запровадження штрафу потребує аналізу щодо доцільності впровадження в Україні. Накладення штрафу як виду дисциплінарного стягнення за порушення правил адвокатської етики, невиконання рішень органів адвокатського самоврядування видається досить ефективним та виправданим заходом. Крім того, дані кошти повинні бути спрямовані на фінансування діяльності адвокатського самоврядування з метою покращення інформаційно-методичного забезпечення адвокатської діяльності.

Розширення переліку видів дисциплінарних стягнень, що застосовується до адвокатів за вчинення дисциплінарного проступку на підставі врахування позитивного досвіду інших держав, зокрема запровадження штрафу як виду дисциплінарного стягнення, на нашу думку, сприятиме попередження дисциплінарних проступків, підвищенню якості професійних послуг, що надаються адвокатом та позитивно вплинуть на процес формування правової держави та громадянського суспільства в Україні.

Тимофеева Л.Ю.

аспірант кафедри уголовного права

Национального университета «Одесская юридическая академия»

МОРАЛЬНО-ЭТИЧЕСКАЯ ПРОФИЛАКТИКА УГОЛОВНО-ПРАВОВЫХ ПОСЛЕДСТВИЙ СЕМЕЙНЫХ КОНФЛИКТОВ В РАБОТЕ АДВОКАТА

Каждый день по различным причинам на развод подают тысячи семейных пар. Брак прекращается вследствие его расторжения на основании п. 2 ст. 104 Семейного кодекса Украины (далее – СК). В соответствии с п. 2 ст. 112 СК Украины, если будет установлено, что последующая совместная жизнь одной семьей и сохранение брака будет противоречить интересам одного из супругов, интересам ребенка, которые имеют существенное значение, суд определяет решение о расторжении брака.

В исковых заявлениях «противоречие интересам одного из супругов» обосновывают невозможностью последующего совместного проживания одной семьей.

Причины распада семьи связывают с существенной разницей в жизненных интересах и семейных ценностях, которая проявилась со временем совместного проживания и приводила к недоразумениям в вопросах ведения хозяйства, решения важных для семьи вопросов, проведения досуга; также с частыми ссорами и проявившейся со временем утратой любви и уважения. Поэтому лица прекращают супружеские отношения, совместное решение семейных вопросов, ведение совместного хозяйства.

Кроме того, стороны указывают на отсутствие попыток восстановить супружеские отношения, отдельное проживание, наличие у каждого из супругов собственных интересов, и собственной личной жизни, а также твердая уверенность в том, что семья полностью распалась и ее уже нельзя восстановить.

В итоговой части мотивировки делается вывод о том, что последующее совместное проживание с ответчиком одной семьей будет противоречить жизненным интересам супруга (-ги), что имеет существенное значение для расторжения брака.

Подобные абсолютно сухие, лишённые эмоций обоснования скрывают боль, предательство, отчаяние и прочие истинные причины развода, которые не могут быть и не должны отображаться правовым языком. Однако такие истинные причины известны как супругам, так и адвокату.

Истинные причины развода оказывают воздействие на последующие отношения друг с другом, членами семьи, а также другими людьми, ведь развод не ставит точку в отношениях. Конфликты накаляются разделом имущества, выплатой алиментов, посещением ребенка и прочее, что в последующем может привести также к совершению преступлений лицами, которые разводятся (разведены). Грань различия между гражданскими, уголовными, хозяйственными правоотношениями условна, так как правоотношения – часть жизни человека.